

Ensimmäiset poliittiset karkotetut Siperiassa

(Dekabristien 90-vuotismuisto.)

Kirj. L. Deutsch.

Siperia tuli karkotuspaikaksi 17-vuosisadalla, jolloin tsaarit lähettivät sinne ns. raskoljnikoita.*) Seuraavalla vuosisadalla lukuisten vallastuimuutosten aikana kukin voitolle päässyt puolue karkotti vastustajansa, jotka sitä ennen olivat muan hallitsijoina. Niinpä saivat kukin vuorostaan kokea Siperian vaivoja, sellaiselkin mahtavat vallasmiehet kuin Byron, Osterman, Meshikoff ym.

Näitä karkotettuja nimitettiin kyllä "valtiollisiksi rikoksentekijöiksi", mutta eivät he sinukaan olleet ensimmäisiä "poliittisia" karkotettuja. Ensimmäinen, joka sai kärsiä yhteiskunnallisten mielipitellettensä takia, oli Alexander Radtshscheff, teoksestaan "Matkustus Pietarista Moskovaan". Tässä teoksessa kuvasi hän kaikkia kauhuja, joita tapahtui maaorjuutetussa Venäjän maassa "vapaamielisen" ja "valistuneen" Katarina II aikana. Keisarinna tuomitsi hänet ensin mestatavaksi, mutta "sulasta hädällisestä armostaan" muutti tuomion, sulettamalla ensin hänet Pietari-Paavalin linnaan ja sen jälkeen karkottaen itä-Siperiaan 10 vuodeksi Olekminskiin, mistä hänen seuraajansa Praavali I (1796) kutsui hänet takaisin.

Mutta oikeastaan ei Radtshscheffiakaan voi pitää ensimmäisenä puhtaasti poliittisena karkotettuna, sillä hän aivan sattumalta sai kärsiä julkituomistaan mielipitelstään. Hän julkaisi kirjan, ollenkaan käsittämättä, että tekee poliitti en rikoksen, sillä Katarina II, joka siihen saakka oli ollut kirjvaihhdossa kuuluisien ranskalaisten filosofien Voltaire'n, Diderau'n ym. kanss esiintyi hyvin vapaamielisenä. Mutta Ranskassa tapahtunut vallankumous teki Katarinassa suuren muutoksen. Aavistamatta tsarinnassa tapahtuneesta muutoksesta, päinvastoin, luullen pääsevänsä hänen suosioonsa, paljastamalla hänen maassa tapahtuvia kauhuja, Radtshscheff julkaisi teoksensa.

Todellisia ensimmäisiä poliittisia karkotettuja Venäjällä ovat henkilöt, joille historia oli antanut nimen "deka-

bristit" (joulukuulaiset), sillä he itse-tietoisina merivät taisteluun yhteiskunta-aatteitten puolesta, tietäen hyvin, mikä heitä odottaa heidän yrityksensä epäonnistuuessa.

Kävisi liian pitkäksi kertoa, miten ja missä tarkoituksessa dekabristien kapina syntyi, mainittakoon vain, että sen toimitti pieni ryhmä upseereita, jotka Aleksanteri I:n sodassa oltuana saivat vaikutelmaa länsimaista ja tahtoivat kotonaan toteuttaa samallaisia vapaampia oloja. Heidän kapinansa tapahtui Pietarissa 14 (27) pñä jouluk. 1825, s. o. joul 90 vuotta sitten, päivänä, jolloin Nikolai I piti nousta valtaistuimelle. Osa vaatimuksista, joita nuo ensimmäiset venäläiset vallankumoukselliset asettivat, maaorjuuden poistaminen ja julkisen oikeuden aikaansaaminen, toteutui 60-luvulla samalla vuosisadalla, mutta muut vaatimukset, kuten: kansanvallatsean liittotasavallan perustaminen ei ole, vielääkään toteutunut, huolimatta suuren vallankumouksellisten joukon verenvuodatuksista ja kärsimyksistä dekabristien jälkeen, ja on se vieläkin edistyneimpien venäläisten kerrosten ihanne.

Rohkeusta yrityksestään saaltaa kotimaansa vapauden tielle, tulivat viisi ensimmäistä vallankumouksellista: överst Paul Pestel ja Sergei Muravjeff, runoilija Konst. Rylejeff, upseerit Pietari Kahovskij ja Mikael Bestusheff tuomituiksi telotettaviksi, mutta "jalo" tsaari, joka vasta oli nousut valtalstulmelle, muutti tuomion määräten heidät hirtettäväiksi. Muut 116 vangittua lähetettiin pakkotöihin, karkotettiin Siperiaan, tai tehtiin sotamiehiksi jne.

Dekabristit, ne, jotka suoraan Pietari-Paavalin linnasta joutuivat Siperiaan, samoin kuin toiset, jotka pakkotyöajan suorittettua lähetettiin sinne elinkaudeksi, jättivät syvän vaikutuksen noihin laajoihin, paljon kärsineisiin alueisiin. Dekabristit tulivat sinne kulttuurin kantajiksi sanan paraimmassa merkityksessä ja saivat osakseen koko paikallisen väestön tunnustuksen. Kaikilla aloilla: taloudellisen, vallstuksen, tekniikan, rakennus-

*) Vanhauskoiset.

alalla ym. dekabristit aikaansaivat paljon uudistuksia, parannuksia ja edistystä. He avasivat kouluja lapsille, osottivat paikkakunnan väestölle parempia keinoja maanviljelyksessä, opettivat kasvattamaan useita vihanneksia, keksivät kaksipyöräisiä rattaita, jotka paremmin soveltuvat Siperian teillä jne. loppumattomiin. Ei olekaan ihme, että dekabristien oppilasta kehittyi monta huomattavaa toimihenkilöä, jotka myöhemmin tulivat kuuluisiksi.

Muisto dekabristelsta painui syvään siperialaisten mieliin. Ollessani kar-

kotettuna 90-luvun lopulla, kuulin muutaman vanhuksien kertovan kiitollisuudella dekabristien toiminnasta, jolloin he näyttivät heidän aikaan saamiaan uutuuksia ja hartaudella osottivat taloja, missä nuo Siperian valittajat olivat asuneet. Monelle meistä, heidän jälkeläisilleen, on heidän hyödyllinen, rauhallinen toimintansa tullut hyväksi suositukseksi paikkakunnan asukkaitten silmissä: titteli "poliittinen" on meille paras todistus, joka avaa ovet kaikille, luonnollisesti mikäli karkotuksen olosuhteet myöntävät.

Suom. M. F.

ARCHILLE D'ORSI: L'UPINUT.